

случайно открылъ, въ половинѣ-тѣ на XIV столѣтне, единъ нѣмскый калугеръ *Бершолдъ Шварцъ*. Еднажъ той счюкалъ въ кутель прахъ отъ сѣрж (тюкюртъ), вжгленъ и селитрж и запустилъ кутела съ камень. Послѣ зель да сѣкне огнь, да запали свѣщъ. Тогава една искра хвъркнжла въ кутела, прахъ-тъ въ неж ся подпалилъ, и съ трѣсъкъ изхвърлилъ камня и ударилъ въ тованиа. Калугеръ-тъ първанъ ся много уплашилъ; нѣ послѣ още нѣколко пѣти правилъ опытъ, и всякой пѣтъ ставало пушканне изъ кутела. Той приказалъ и на другы открытие-то си и тогава видѣли, че такыва кутели могжтъ да ся употрѣбвають на войнж, за да ся събарять градскы стѣны, мостове и т. н. Отъ тогава зели да лѣжтъ голѣмы чюгунны кутелы, които пълнили съ камъне, а послѣ съ куршюмы. И така ся научили да правять топове, пушкы и другы огнестрѣльны орждия. отъ различнж голѣминж и видѣ.

Изобрѣшение на книгопечашане-шо.

Най-полезно изобрѣтение въ срѣдни-ты вѣкове было книгопечатане-то. Прѣдн 450 години нѣмало печатаны книги. Който искалъ да има нѣкаквж книгж, трѣбвало или самъ да ѣж прѣпише или да заржчя на нѣкой калугеръ да му ѣж прѣпише. А такыва ржкописены книги были много скжпы тогава; чясто за еднж Биближ ся плащало, наши пары, хылядо или двѣ хыляды гроши. Отъ това на онова врѣмя само богати-ти имали книги, и въобще малко чловѣци имало тогава книжевны. Въ начяло-то на XV столѣтне зели да изрѣзвать на дървены дѣскы, въ прѣобържхтъ видѣ, рѣчи цѣлы страници. Тыя изрѣзаны рѣчи натрѣквали съ чернж бож игыотпечатвали на книгж или на кожж. И така отъ всякж такжж дѣскж могли да ся отпечатать нѣколко стотини листове. Нѣ какъвъ трудъ е былъ да изрѣзва нѣкой на дѣскы нѣкой пѣтъ по нѣколко стотинъ страници отъ еднж книгж! А освѣнь това, когато буквы-ты ся истрѣквали на дървены-ты дѣскы, тогава тыя, дѣскы не стрували за нищо. На-скоро слѣдъ това изобрѣтение единъ сиромакъ благородень Нѣмецъ *Хушембергъ*, житель на градъ *Майнцъ*, намыслилъ да издѣлае буквы на крайца-та на дървены клечици, всякож буквж особно. Отъ тыя отдѣльны буквы той правилъ